

YOZGAT 1 NO.LU T TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2025/5

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 11/2/2025 tarihli ve 2025/93 sayılı kararıyla oy birliğiyle kabul edilmiştir.

KISALTMALAR.....	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	3
A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler.....	3
B. Kurum Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	4
A. Fiziksel Koşullar.....	4
B. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri.....	8
C. Beslenme.....	11
D. Sağlık Hizmetleri	12
E. Psikososyal Servis Hizmetleri.....	14
F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal, Sportif ve Mesleki Etkinlikler	15
G. Dış Dünya ile İletişim.....	17
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER.....	19
A. Değerlendirme	19
B. Tavsiyeler.....	19
1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler	19
2. Yozgat Belediyesine Yönelik Tavsiye	21
3. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler	21
4. Sağlık Bakanlığına Yönelik Tavsiye	22

ACEP	: Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu
AİÖK	: Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi
BM	: Birleşmiş Milletler
m²	: Metrekare
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
para.	: Paragraf
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol'ü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *“Bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 8'inci maddesi uyarınca: *“Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.”*

5. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

6. Anılan görevin icrası kapsamında 31/7/2024 ve 1/8/2024 tarihlerinde Yozgat 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna¹ *habersiz* bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ... ve ... , Sosyal Hizmet Uzmanı ... ile Kurumumuzun talebi üzerine görevlendirilen Hekim ... yer almıştır.

7. Ziyaret, İdare ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. TİHEK Heyeti tarafından Kurum İdaresine; UÖM'e, ziyaretin amacına ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. İdareden Kurum hakkında güncel bilgiler, Kurumun mevcut durumu, mahpusların² sayısı ve sınıflandırmalarına ilişkin bilgiler alınmıştır. İdare ile yapılan görüşmenin ardından Ziyaret Heyeti odaların bulunduğu alan ve eklentilerde incelemeler gerçekleştirmiştir. İdarenin katılımı olmadan farklı gruplardan mahpusların bulunduğu odalar seçilerek buradaki mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve mahpusların tutuldukları ortam yerinde gözlemlenmiştir. Heyet üyeleri tarafından görüşme gerçekleştirilen mahpuslara; TİHEK hakkında genel bilgi verilmiş, ziyaretin amacı ve kapsamı belirtilmiş, gizliliğe dikkat edilerek rapor hazırlanacağı hususu aktarılmıştır. Görüşmeler sırasında infaz ve koruma memurları ile diğer idari personel odalarda bulunmamıştır. Akabinde sağlık servisi, psikososyal servis, manevi rehberlik servisi, kütüphane, atölyeler, kamera odası, kantin, açık ve kapalı görüş alanları, avukat görüşme alanı, personel yemekhanesi, ziyaretçi odaları, açık ve kapalı spor salonları ziyaret edilmiş; gerekli kayıt, belge ve defterler incelenmiştir. Ziyaret bitiminde İdare ile son bir toplantı yapılmış olup ilk tespit ve gözlemler paylaşılmıştır. Ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ve ilgili kurumlarla paylaşılarak tavsiyelerin takip edileceği ve takip ziyareti de yapılabileceği bilgisi verilmiş, ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

8. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 8/2/2024 tarihli ve 2024/230 sayılı kararı ve Başkanlık makamının 31/7/2024 tarihli ve 39767 sayılı oluruna istinaden 31/7/2024 ve 1/8/2024 tarihlerinde Yozgat 1 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

² Bu raporda kullanılan "mahpus" sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hükümsüzlüleri ifade etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

9. Kurum, Yozgat ili Tayip köyü mevkiinde yer almakta olup şehir merkezine yaklaşık 11 kilometre (km) uzaklıktadır. 3/8/2021 tarihinde hizmete açılan Kurum, toplam 26.076 metrekare (m²) açık alan üzerinde 20.585 m² kapalı alanda inşa edilmiştir.

10. Kuruma toplu taşıma araçları ile ulaşım sağlanamamaktadır. Kurum İdaresi, sabah ve akşam 2'şer sefer olmak üzere günde 4 sefer toplu taşıma hizmeti verilmesi için Yozgat Belediyesi ile görüşüklerini belirtmiştir.

B. Kurum Personeli

11. Kurumda 245 personel görev yapmaktadır.³ Personelin ünvan, cinsiyet ve sayı dağılımına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

ÜNVAN	KADIN	ERKEK	PERSONEL SAYISI
Kurum Müdürü	-	1	1
Kurum İkinci Müdürü	1	1	2
İdare Memuru	1	3	4
Öğretmen	-	2	2
Psikolog	2	1	3
Diş Hekimi	1	-	1
Bilgisayar İşletmeni	-	1	1
Ceza İnfaz Kurumu Kâtibi	3	2	5
Memur	1	1	2
Sağlık Memuru	-	2	2
Hemşire	1	-	1
Sayman	-	1	1
Teknisyen	-	2	2

³ Kurumda 196 kadrolu ve 49 sözleşmeli personel bulunmaktadır. Personelin eğitim durumuna göre dağılımı; 3 yüksek lisans, 116 lisans, 53 ön lisans ve 73 lise mezunu şeklindedir.

Şoför	-	1	1
İnfaz ve Koruma Başmemuru	3	5	8
İnfaz ve Koruma Memuru	12	197	209
TOPLAM	25	220	245

12. Kurumda, gündüz ve dörtlü vardiya⁴ olmak üzere iki farklı çalışma sistemi uygulanmaktadır. Personel; gündüz vardiyasında 08.30-17.30 saatleri arasında, dörtlü vardiya sisteminde ise 08.30-20.30 ile 20.30-08.30 saatleri arasında görev yapmaktadır.⁵

13. Kurumda görev yapan personelin öncelikle ünvanıyla alakalı yetiştirme ve uyum eğitimi aldığı, ilerleyen süreçte görev yaptığı birim ile ilgili eğitimlere katıldığı öğrenilmiştir.

14. Kurum tarafından personelin insan hakları, kişiyle iletişim kurma ve özel iletişim kurma eğitimlerini aldığı ancak hassas gruplara yaklaşım konusunda bir eğitim almadığı belirtilmiştir.

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

15. Kurumda 1285 hükümlü, 113 hükümözlü ve 102 tutuklu olmak üzere 1500 mahpus bulunmaktadır. Mahpusların 14'ü yabancı⁶ uyrukludur.

16. Kurumda kadın ve çocuk mahpus bulunmamaktadır.

17. Ziyaret tarihinde kronik rahatsızlıkları olan ve ceza tehiri işlemleri devam eden 31 mahpus⁷ olduğu öğrenilmiştir.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

⁴ Dörtlü vardiya; 08.30-20.30 arası çalışan personelin 24 saat dinlendiği, 20.30-08.30 arası çalışan personelin ise 48 saat dinlendiği çalışma sistemini ifade etmektedir.

⁵ Gündüz personeli olarak adlandırılan grupta; infaz ve koruma memurları, infaz ve koruma başmemurları, müdürler, öğretmenler, dış hekimi, kâtipler, teknisyenler ve kurum şoförünün yer aldığı belirtilmiştir. Dörtlü vardiya sistemi ile çalışan grupta ise infaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurlarının bulunmakta olduğu aktarılmıştır.

⁶ Yabancı mahpusların 10'u Suriye ve 3'ü Irak uyruklu olup 1 mahpus Avustralya ve Türkiye çifte vatandaşlığına sahiptir.

⁷ Söz konusu kronik rahatsızlıkların genel olarak hipertansiyon, KOAH, diyabet ile kalp ve damar rahatsızlıkları olduğu öğrenilmiştir.

18. A, B ve C olmak üzere birbirine bağlantılı 3 bloktan oluşan ve 2 katlı olarak inşa edilen Kurumun 1010 kişilik artırılmış kapasiteye sahip olduğu öğrenilmiştir.

19. Kurumda; 102 adet tek kişilik oda, 8 adet 5 kişilik koğuş, 62 adet 14 kişilik koğuş, 2 adet geçici koğuş, 2 adet doku hasarı ve travma önleyici oda⁸, 2 adet acil müdahale odası, 1'er adet kapalı ve açık spor salonu, 6 adet açık ve 4 adet kapalı görüş alanı, 12 adet avukat görüşme ve 6 adet eş görüşme odası bulunmaktadır.

20. Odaların ve havalandırma bahçelerinin boyutları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tek Kişilik Odaların Ortak Yaşam Alanı	12,29 m ²
Tek Kişilik Odaların Tuvalet/Banyo Alanı	2,7 m ²
5 Kişilik Koğuşların Ortak Yaşam Alanı	23,81 m ²
5 Kişilik Koğuşların Yatma Alanı	31,54 m ²
5 Kişilik Koğuşların Tuvalet/Banyo Alanı	3 m ²
5 Kişilik Koğuşların Havalandırma Bahçesi	28,64 m ²
14 Kişilik Koğuşların Ortak Yaşam Alanı	40 m ²
14 Kişilik Koğuşların Yatma Alanı	54,29 m ²
14 Kişilik Koğuşların Tuvalet/Banyo Alanı	10 m ²
14 Kişilik Koğuşların Havalandırma Bahçesi	46,5 m ²

21. Koğuşlarda; yatma alanı, mutfak bölümü, tuvalet ve banyo alanı ile içerisinde masa ve sandalyelerin bulunduğu ortak yaşam alanı bulunmaktadır.

22. Tek kişilik odalarda ve 5 kişilik koğuşlarda aynı oda içerisinde 1 lavabo, 1 tuvalet, 1 duş alanı; 14 kişilik koğuşlarda 3 lavabo ve birbirinden ayrı kabinler içerisinde bulunan 2 tuvalet ile 1 duş alanı bulunmaktadır. Duş başlıklarının ve hortumlarının duvara gömülü olduğu görülmüştür.

23. Koğuşlardaki tuvalet ve banyo alanında klozet bulunmamaktadır. Kurum İdaresi ile gerçekleştirilen görüşmelerde; hasta ve yaşlı mahpuslar düşünülerek 10 adet klozet alındığı, gerekli planlamalar yapıldıktan sonra klozetlerin koğuşlara yerleştirileceği belirtilmiştir.

⁸ “Yumuşak oda” veya “süngerli oda” olarak da bilinmektedir.

24. Çok kişilik koğuşlarda yatma alanı üst katta yer almaktadır. Yatma alanında, 2 katlı ranzalar ve metal dolaplar bulunmaktadır. Koğuşların alt katı ortak yaşam alanı olarak ayrılmış olup içerisinde masa, sandalye, televizyon, mutfak alanı, Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu E-Görüş Projesi (ACEP) kabini ile tuvalet ve banyo alanı olduğu görülmüştür.

25. Çok kişilik koğuşların havalandırma alanlarına ortak yaşam alanından açılan kapı ile erişilmektedir. Havalandırma alanlarının kapılarının gün doğumu ile açılıp gün batımı ile kapatıldığı belirtilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar, havalandırma kapılarının gün içerisinde açık olduğunu ifade etmişlerdir.

26. Çok kişilik koğuşların genelinde kalabalıklaşma olduğu, dolayısıyla bazı mahpusların yerde yattığı ve eşyalarını yerleştirmek için dolaplarının olmadığı görülmüştür. Kurum İdaresi, kalabalıklaşmanın Yozgat E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun tadilatı olması nedeniyle çok sayıda mahpusun Kuruma nakledilmesinden kaynaklandığını belirtmiştir.

27. Tek kişilik odalarda, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası veya hücreye koyma disiplin hapsi cezası nedeniyle tutulan mahpuslar ile bulaşıcı hastalığı nedeniyle yalnız kalması gereken mahpusların barındırıldığı öğrenilmiştir. İncelemeler sırasında odaların tek katlı olarak inşa edildiği; içerisinde birer adet yatak, dolap, masa, sandalye, televizyon ve mutfak alanı bulunduğu görülmüştür.

28. Tek kişilik odaların ayrı bir havalandırma alanı bulunmamaktadır. Kurum İdaresi; tek kişilik odalarda kalan mahpuslar için ortak bir havalandırma alanının mevcut olduğunu, günde yaklaşık 1 saat mahpusların ortak havalandırma alanına çıkarıldığını belirtmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar tarafından da ilgili husus ifade edilmiştir.

29. Kurumda, yeni gelen mahpusların koğuşları belirleninceye kadar kaldığı 2 adet geçici koğuş bulunmaktadır. İncelenen geçici koğuşta; 12 kişilik yatak, dolap, masa, sandalye, ACEP kabini, mutfak alanı ile tuvalet ve banyo alanı bulunduğu görülmüştür.

30. Ziyaret edilen koğuşlarda ve tek kişilik odalarda, acil çağrı butonlarının bulunduğu ve çalışır vaziyette olduğu görülmüştür. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar, butonlara bastıklarında infaz ve koruma memurlarının kısa süre içinde geldiğini ifade etmişlerdir.

31. Kurumda 1 adet hasta koğuşu bulunmaktadır. İdare tarafından, 1 işçi mahpusun hasta bakıcı olarak koğuş içerisinde görevlendirildiği belirtilmiştir. İncelemeler sırasında; hasta koğuşunun 2 katlı olduğu, koğuşta engelli mahpuslar kalmasına rağmen 2 katlı ranzaların olduğu, mahpusların ranzaları kullanamaması nedeniyle 2 hasta mahpusun yerde yattığı görülmüştür. Görüşme gerçekleştirilen bir mahpus; Kurum tarafından kendilerine verilen tıbbi malzeme, hasta bezi gibi ürünlerin miktar olarak yetersiz olduğunu ve ihtiyaçlarını

karşılımadığını ifade etmiştir. İdare tarafından, söz konusu ürünlerin hekimler tarafından düzenlenen tıbbi malzeme raporu doğrultusunda ve belirli bir zaman dilimi için verildiği belirtilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından, tıbbi malzeme raporları ile muayene ve kabul heyeti kararları incelenmiş olup İdare tarafından temin edilen ürünlerin miktarı ve cinsinin tıbbi malzeme raporuna uygun olduğu anlaşılmıştır.

32. Kurumda 3 adet sigara içilmeyen koğuş bulunmaktadır.

33. Kurumun Yozgat Açık Ceza İnfaz Kurumu ısı merkezine bağlı olarak doğalgaz yakıtlı kalorifer tesisatı ile ısındığı belirtilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar, ısınma sorunu yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Bununla birlikte kış aylarında, mahpusların talepleri üzerine her bir mahpusa 1 adet battaniye daha verilebildiği bilgisi edinilmiştir.

34. Kurumda, kişi başına ve günlük olarak sıcak su için 50 litre ve soğuk su için 150 litre kota uygulanmaktadır. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar; Kurumda çamaşırhane bulunmaması nedeniyle koğuş içerisinde ve elleriyle çamaşır yıkamak zorunda kaldıklarını, bu sebeple 200 litrelik suyun kendileri için yetersiz kalabildiğini ifade etmişlerdir.

35. Kurumun doğal aydınlatması pencereler ve havalandırma alanları yoluyla, yapay aydınlatması ise koğuş içerisinde bulunan floresan tipi lambalar vasıtasıyla sağlanmaktadır. İncelemeler sırasında aydınlatmaya ilişkin sorun tespit edilmemiştir.

36. Koğuşların temizliği, mahpuslar tarafından yapılmaktadır. Maddi durumu iyi olmayan mahpusların ihtiyaç duyduğu temizlik malzemelerinin Kurum tarafından verildiği, diğer mahpusların ise temizlik malzemelerini kantinden temin edebildiği hem Kurum İdaresi hem de görüşülen mahpuslar tarafından belirtilmiştir. Kireç çözücü, çamaşır suyu gibi kimyasal temizlik maddelerinin Kurum İdaresinin kontrolünde kullanıldığı ve koğuşlarda bulundurulmasına izin verilmediği öğrenilmiştir.

37. Kurumda çamaşırhane bulunmamaktadır. İdare tarafından, mahpusların çamaşırıklarını koğuşlar içerisinde yıkayıp kuruttukları ancak sağlık durumu çamaşır yıkamaya ve kurutmaya elverişli olmayan mahpusların çamaşırıklarının Kurum tarafından ücretsiz yıkandığı ve kurutulduğu belirtilmiştir. İncelemeler sırasında, çamaşırıklarını yıkayamayan ve kurutamayan mahpuslar için 2 adet çamaşır makinesi ve 1 adet kurutma makinesi bulunduğu görülmüştür.

38. Kurum İdaresi ile gerçekleştirilen görüşmelerde; Kuruma yeni gelen mahpuslara battaniye, nevresim ve yastık verildiği belirtilmiş olup ilgili husus görüşme gerçekleştirilen mahpuslar tarafından da ifade edilmiştir.

39. Kurumda 1 adet berberhane bulunmaktadır. Berberhane içerisinde 2 mahpusun çalıştığı ve Kurum personeline de hizmet verildiği öğrenilmiştir. Bununla birlikte; mahpusların

ihtiyaçlarına yönelik olarak koğuş içerisinde tıraş makinesi verildiği, mahpusların saç ve sakal tıraşını kendilerinin yaptığı belirtilmiştir.

40. Kurum içerisinde 2 adet doku hasarı ve travma önleyici oda bulunmaktadır. İdare tarafından, Kurumun açıldığı tarihten beri doku hasarı ve travma önleyici odaların kullanılmadığı belirtilmiştir. İncelemeler sırasında; her bir odada 2 adet kamera bulunduğu, odaların duvarlarının yumuşak malzeme ile kaplandığı, her bir odada sifon sistemi olmayan taşsız tuvalet giderinin mevcut olduğu ve kameraların tuvalet alanını görecektir şekilde konumlandırıldığı görülmüştür. Odalardan birinde duvarı kaplayan yumuşak malzemenin yırtılarak işlevini yitirdiği gözlemlenmiştir.

41. Kurumda 407 adet kamera bulunduğu öğrenilmiştir. Personel tarafından, 4 adet kameranın hareketli olduğu ifade edilmiştir. Tüm kameraların yakınlaştırma ve gece görüşü özelliği bulunmaktadır. Ziyaret tarihinde; Kurum binasının dış cephesinde bulunan 1 adet kameranın bozuk olduğu, tamiri için asansörlü vinç gerektiği, vincin temin edilememesinden dolayı bozuk kameranın tamir edilemediği öğrenilmiştir. İncelemeler sırasında; kameraların en fazla 93 gün kayıt aldığı, koğuşların ortak yaşam ve havalandırma alanlarında kamera bulunduğu, yatma alanlarında ise kamera bulunmadığı görülmüştür.

42. Kurumda jeneratör bulunmaktadır. İdare tarafından, jeneratörün yetersiz kalabildiği ve elektrik kesintileri sırasında kamera sistemlerin çalışmama durumu olabildiği belirtilmiştir.

43. Kurum İdaresi ile gerçekleştirilen görüşmelerde; en son 2023 yılında ilaçlama yapıldığı ancak istenilen faydanın elde edilemediği, Kurumun kendi ilaçlama sistemini kurmayı planladığı ve bu doğrultuda ilaçlamanın gerçekleştirileceği belirtilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslardan bazıları, havalandırma alanlarında kurtçuklar olduğunu ve sorunu kendi imkânlarıyla çözmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir. İdare tarafından gönderilen ilaçlama tutanaklarından, ziyaret sonrasında Kurum genelinde ilaçlama gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

44. Kurumda yangın alarm sisteminin kurulu olduğu ve yangın söndürme için gerekli malzemelerin bulunduğu gözlemlenmiş, kontrol edilen yangın söndürme tüplerinin dolu olduğu ve son kullanım tarihlerinin geçmemiş olduğu görülmüştür.

B. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri

45. Görevli personel tarafından mahpusların Kuruma ilk kabullerinin yapılması esnasında; üst aramasının yapıldığı, mahkûm kabul biriminde kimliğinin sorgulandığı ve parmak izinin sisteme kaydedildiği, ardından mahpusun üst arama odasına alındığı ve

mevzuata⁹ uygun şekilde üst aramasının yapıldığı; bu esnada mahpusun para ve değerli eşyalarının emanete alındığı ve sonrasında geçici koğuşa yerleştirildiği bilgisi edinilmiştir.

46. Kurumda 3 adet arama kabini bulunmaktadır. Kabinlerin içerisinde elbise askısı ve sandalye olduğu görülmüş, aramalar esnasında kullanılan tek kullanımlık önlüklerin ihtiyaca binaen ambar biriminden temin edildiği personel tarafından belirtilmiştir.

47. Ziyaret Heyeti tarafından; rastgele seçilen 1 mahpusun Kuruma ilk kabul anına ilişkin kamera kayıtları incelenmiş olup kameranın arama kabinlerinin içini görüntüleyemediği, aramanın yaklaşık 1 dakika sürdüğü, aramayı yapan infaz ve koruma memurunun kabin içine girerken ve çıkarken eldiven taktığı ancak tek kullanımlık önlük taşımadığı görülmüştür.

48. Kuruma ilk kabul esnasında mahpuslara hakları ve yükümlülükleri konusunda sözlü olarak bilgilendirme yapıldığı belirtilmiş olup mahpus haklarına dair bilgileri içeren tutuklu ve hükümlü el kitabının verildiği öğrenilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar; ilk kabul esnasında sözlü olarak bilgilendirildiklerini, kendilerine tutuklu ve hükümlü el kitabının verildiğini ifade etmişlerdir.

49. Mahpusların Kuruma kabulleri sırasında; ilk olarak İdare ve Gözlem Kurulunun mahpusun dosyası üzerinde inceleme yaptığı, bu süreçte mahpusun geçici koğuşlarda barındırıldığı öğrenilmiştir. Mahpusların odalara ve koğuşlara yerleşiminin mevzuata¹⁰ uygun olarak hükümlülük süreleri ve suç türlerine göre gerçekleştirildiği görülmüştür.

50. Mahpusların kargolarının salı ve perşembe günleri Kuruma teslim edildiği, cuma günleri ise ilk kabul birimi tarafından dağıtıldığı, kargoların mahpusun yanında açıldığı ve herhangi bir sorun tespit edilememesi durumunda mahpusa verildiği öğrenilmiştir.

⁹ 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım” başlıklı 34’üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre; “a) Detaylı arama, hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve görevli dışında kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirilir. Arama sırasında hükümlüye tek kullanımlık giyim önlüğü verilir. b) Arama sırasında önce bedeninin üst kısmındaki giysiler çıkarttırılır, bedeninin alt kısmındaki giysiler üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkarttırılır. Bu giysiler de mutlaka aranır. c) Detaylı arama sırasında bedene dokunulmaması için gerekli özen gösterilir ve görevli tarafından eldiven kullanılır. Aranılan kişinin beden çukurlarında bir şeyin bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin bulunması hâlinde öncelikle, hükümlüden madde veya eşyanın kendisi tarafından çıkartılması istenir, aksi hâlde bunun zor kullanılarak gerçekleştirileceği bildirilir. Beden çukurlarındaki arama, cezaevi tabibi tarafından yerine getirilir. ç) Detaylı arama, mümkün olan en kısa süre içinde bitirilir ve işlem tutanağa bağlanır, tutanakta arama yapan görevliler ile hükümlünün imzası bulunur. Hükümlünün imzadan kaçınması hâlinde bu durum tutanağa geçirilir.”

¹⁰ 5275 sayılı Kanun’un “Hükümlülerin gruplandırılması” başlıklı 24’üncü maddesine göre; “(1) Hükümlüler; a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler, b) Akli ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler, c) Tehlike hâli taşıyanlar, d) Terör suçluları, e) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular gibi gruplara ayrılırlar. (2) Hükümlüler ayrıca yaşları, hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla da gruplandırılırlar.”

51. İdare tarafından, 1 kez jandarma personeli ve 1 kez infaz ve koruma memurları tarafından olmak üzere ayda 2 kez koğuşlarda arama yapıldığı belirtilmiştir.¹¹

52. Kurumda, sabah koğuş havalandırma alanında ve akşam koğuş içerisinde olmak üzere günde 2 kez sayım yapıldığı bilgisi verilmiştir. Sayımların Kurum nöbetçi müdürü ve başmemuru eşliğinde görevli personel tarafından yapıldığı öğrenilmiştir.

53. Kurum İdaresi tarafından; mahpusların her sabah yapılan sayımlar esnasında yazmış oldukları dilekçelerini görevli personele teslim ettiği, ardından dilekçelerin personel tarafından Kurum başmemurluğuna iletildiği, başmemurluk tarafından dilekçelerin ilgili olduğu birimlere havalesinin gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Dilekçelerinin çıkış numarasını isteyen mahpuslara, Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) kayıtlarından tespit edilmek suretiyle ve yazılı bir şekilde dilekçe kayıt numaralarının verildiği bilgisi edinilmiştir.

54. Gerçekleştirilen görüşmelerde bazı mahpuslar; dilekçelerin ve mektupların gönderilmesinin takibinin yapılamadığını, bu sebeple dilekçe veya mektup göndermek istediklerinde görevli personele vermeden önce dilekçelerini koğuşlarda bulunan kameraya gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Bir mahpus, birçok dilekçesinin ve mektubunun muhatabına ulaşmadığını iddia etmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından kamera kayıtları incelenmiş, bazı mahpusların dilekçe ve mektubunu infaz ve koruma memuruna teslim etmeden önce kameraya gösterdiği görülmüştür. Bununla birlikte Ziyaret Heyeti tarafından dilekçe kayıt defteri ve UYAP kayıt tutanakları incelenmiş, incelemeler sonrasında mahpusların dilekçelerinin gönderimlerinin sağlandığı anlaşılmıştır.

55. İdare ile gerçekleştirilen görüşmelerde; mahpusların dilekçelerinin günlük olarak kayıt edildiği, personel sayısının yetersiz olması sebebiyle dilekçelerin çıkış numarasının yalnızca mahpusların istemeleri durumunda verilebileceği aktarılmış ancak yapılan incelemede Kurum aleyhine açılan davada İnfaz Hâkimliği tarafından mahpuslara dilekçe numaralarının verilmesi kararı verildiği görülmüştür.

56. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar; Kurum müdürü ile görüşme taleplerinin her zaman olumlu sonuçlanmadığını, talep ettikleri kişiler yerine sorumlu infaz ve koruma başmemuru ile görüştiklerini ifade etmişlerdir.

57. İdare tarafından son 1 yıl içerisinde işkence ve kötü muamele iddiasıyla Kuruma başvuran 1 mahpus bulunduğu belirtilmiş; gerçekleştirilen incelemede mahpusun 9/3/2024 tarihinde başka bir kuruma nakil edildiği, konuya ilişkin Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri

¹¹ 5275 sayılı Kanun'un "Arama" başlıklı 36'ncı maddesine göre; "(1) Kurumlarda, odalar ve eklentilerinde, hükümlülerin üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabilir. Her ay bir kez mutlaka arama yapılır."

Genel Müdürlüğü Kontrolörler Kurulu Başkanlığı tarafından tahkikat yürütüldüğü ancak işkence ve kötü muamele fiillerinin gerçekleşmediğinin tespit edildiği anlaşılmıştır.

C. Beslenme

58. Mahpuslara sabah, öğle ve akşam olmak üzere günde 3 öğün yemek verilmektedir. İdare tarafından yemeklerin günlük iye bedeli doğrultusunda aynı kampüs içerisinde bulunan Yozgat Açık Ceza İnfaz Kurumunda pişirilerek getirildiği, yemeklerin miktarı ve çeşitliliğine önem verildiği ve bir kişinin günlük olarak alması gereken kalori ihtiyacı gözetilerek hazırlandığı belirtilmiştir.

59. İdare tarafından özel beslenme ihtiyacı olan mahpuslar için durumlarına uygun yemeklerin hazırlandığı belirtilmiş; mahpusların tüketemediği yiyeceklere alternatif yiyeceklerin tedarik edildiği, bununla birlikte diyabet hastası veya vejetaryen mahpuslara yönelik yemek listesi oluşturulduğu aktarılmıştır.

60. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar tarafından sürekli aynı yemeklerin çıktığı ve yemeklerin lezzetli olmadığı iddia edilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından aylık yemek listeleri incelenmiş, yemeklerin çeşitlilik gösterdiği anlaşılmıştır.

61. Ziyaret tarihinde öğle yemekleri Kurum personeliyle birlikte yenilmiş ve personel ile mahpusların aynı yemekleri tükettiği görülmüştür. Yemeklerin üç çeşit olacak şekilde mahpuslara ve personele verildiği gözlemlenmiştir.

62. Kurum su ihtiyacının Yozgat Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından karşılandığı, dolayısıyla su analiz ve takiplerinin Yozgat Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından gerçekleştirildiği öğrenilmiştir. Kontrol edilen belgelerden içme suyunun, 17/2/2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik’e göre içmeye uygun olduğu görülmüştür.

63. Kurumda 12 mahpus ve 8 infaz ve koruma memurunun çalıştığı 1 adet kantin bulunmaktadır. Kantinde; gıda malzemeleri, hijyen malzemeleri, iç çamaşır ve çorap ile gündelik hayat araç ve gereçlerinin bulunduğu görülmüştür.

64. Görüşme gerçekleştirilen bazı mahpuslar; kantinde sadece 2 markaya ait sigara satıldığını, iç çamaşırlarında beden çeşitliliği olmadığını ve ürünlerin dayanıksız olduğunu ifade etmişlerdir. Ürün çeşitliliğinin genel itibarıyla yeterli olduğu görülse de iç çamaşırlarında beden çeşitliliği olmadığı ve tek markanın ürünlerinin satıldığı anlaşılmıştır.

65. Kurum kantininde dışarıdan tedarik edilen 108 çeşit ürün ve konsinye¹² firmasından tedarik edilen 184 çeşit ürün bulunduğu belirtilmiş olup ürünler ve fiyatlarına ilişkin listeler Ziyaret Heyeti tarafından incelenmiştir. Yapılan incelemede ürün fiyatlarının piyasa ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

66. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar; dış kantin aracılığıyla meyve ve sebze temin edilebildiğini, çarşamba günleri taleplerini ilettiklerini, ürünlerin cuma günleri teslim edildiğini ifade etmişlerdir.

D. Sağlık Hizmetleri

67. Sağlık servisinde; 1 aile hekimi, 1 diş hekimi, 1 hemşire, 2 sağlık memuru ile 11 infaz ve koruma memuru görev yapmaktadır. Bununla birlikte; sevkleri kolaylaştırmak için 3 infaz ve koruma memurunun hastanede, 1 infaz ve koruma memurunun ağız ve diş sağlığı merkezinde görevlendirildiği bilgisi edinilmiştir.

68. Kurumda görevlendirilen aile hekiminin hafta içi her gün saat 10.00-16.00 saatleri arasında hizmet verdiği öğrenilmiştir.

69. Sağlık servisinde 2 adet acil müdahale odası bulunmakta olup her bir odada 4'er adet yatak ve dolap, 1 adet ACEP kabini, 1'er adet banyo ve tuvalet bulunmaktadır. Acil müdahale odalarından birinin kullanılmadığı, bu sebeple odanın banyo bölümünde tıbbi atıkların biriktirildiği, oda içerisinde sağlık malzemelerinin depolandığı görülmüştür. İdare tarafından, acil müdahale odasının kapısının sürekli olarak kilitli tutulduğu belirtilmiştir.

70. Sağlık servisinde bulunan tıbbi dokümantasyon odasında mahpuslara verilecek olan ilaçlar yer almaktadır. İlaçların Kurumun anlaşmalı olduğu eczaneler yoluyla temin edildiği öğrenilmiştir.

71. Personel, psikiyatrik ilaçlar ile kırmızı veya yeşil reçeteli ilaçların imza karşılığında ve kamera önünde mahpuslara iştirildiğini ifade etmiştir. Bununla birlikte; kronik kalp, tansiyon, kolesterol, mide, soğuk algınlığı, ağrı kesici, vitamin gibi ilaçların mahpusa kutu ile teslim edildiği ve mahpusun koğuşa götürebildiği bilgisi edinilmiştir.

¹² Konsinye satış; 1/11/2018 tarihli ve 30582 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumları İle Tutukevleri İşyurtları Kurumu Konsinye Satış İşlemlerine Dair Yönetmelik'in "*Tanımlar ve kısaltmalar*" başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine göre; "*Bir firmanın daha önceden belirlediği ve bildirdiği fiyatla satılmak üzere bir ürünü veya ürün grubunu irsaliye ile kantine teslim ettiği ve satışın yapılması durumunda işyurtları konsinye satış geliri ve öngörülmesi durumunda reyon kullanma bedelinin ödendiği satış yöntemini(...)*" ifade etmektedir.

72. Görüşme gerçekleştirilen bazı mahpuslar; düzenli olarak kullanılması gereken ilaçların bitmeden gelmediğini, ilaçlar bittikten sonra tekrar dilekçe yazmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. İdare tarafından; kronik hastalığı olan mahpusların tedavi ve sevklerinin öncelikli olarak yerine getirildiği, mahpusların ilaçlarının Cezaevi Reçete Takip Sistemi¹³ (CETAS) üzerinden kontrol sağlanarak düzenli bir şekilde reçete edildiği belirtilmiştir.¹⁴ Yapılan incelemede, ilaçların takibinin CETAS üzerinden gerçekleştirildiği ve ilaçların temin edilmesinin ardından ilgili mahpuslara teslim edildiği anlaşılmıştır.

73. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar tarafından, hastane sevklerinin gecikebildiği ifade edilmiştir. İdare tarafından, Jandarmanın personel ve araç yetersizliği sebebiyle sevklerde gecikmeler yaşandığı belirtilmiştir. Yapılan incelemede; Kurumun kapasitesinin üzerinde hizmet vermesi ve kampüste yer alan diğer ceza infaz kurumlarından da sevklerin gerçekleştirilmesi nedeniyle personel ve araç yetersizliği olduğu, dolayısıyla sevklerde gecikmelerin yaşanabildiği anlaşılmıştır.

74. Kurumda görevlendirilen aile hekiminin, 14/9/2023 ve 3/8/2024 tarihleri arasında mahpuslara yönelik olarak 9.163 tedavi işlemi gerçekleştirdiği anlaşılmıştır. Kurum İdaresi tarafından tedavilerin sayısının günlere göre değişebildiği belirtilmekle birlikte günde ortalama 53 mahpusun Kurumda görevlendirilen aile hekimine muayene olduğu ve sağlık servisinde tedavilerinin gerçekleştirildiği ifade edilmiştir. Ziyaret tarihinde gerçekleştirilen incelemelerde, 30/7/2024 tarihinde 52 ve Temmuz ayı içerisinde 1.066 muayene gerçekleştirildiği görülmüştür.

75. Mahpusların mesai saatleri içerisinde acil bir sağlık sorunu olduğunda aile hekimi tarafından müdahale edildiği, mesai saatleri dışında ise Kurumdaki en yetkili amirin emri ile 112 Acil Çağrı Merkezi'nin arandığı belirtilmiştir.

76. Görüşmeler esnasında bazı mahpuslar, ambulansın çok geç geldiğini ifade etmişlerdir. İdare tarafından ambulansın yaklaşık 36 km'lik mesafeden gelmesi sebebiyle gecikmelerin yaşanabildiği belirtilmiştir.

77. Ziyaret esnasında acil durum çantası incelenmiş olup içerisinde bulunması gereken malzemeler konusunda herhangi bir eksiklik tespit edilememiştir.

¹³ “Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü ile birlikte çalışılmış, Türk Eczacıları Birliği öz kaynakları ile geliştirilen, teknik ve bilgi güncellemeleri Türk Eczacıları Birliği tarafından sağlanan Cezaevleri İlaç Takip Sistemidir. Türkiye içinde tutuklu ve hükümlülerin tüm ilaç temin süreçlerini düzenleyen uygulamadır.” (<https://cetas.teb.org.tr/>, E.T:3/10/2024).

¹⁴ CETAS'ın mahpusların ilaçlarının bitmesinden 3 gün önce bildirim gönderdiği, bu şekilde ilaçların takibinin yapıldığı bilgisi edinilmiştir.

78. Dış tedavilerinin gerçekleştirildiği odada 1 adet dış ünitesi, 1 adet sterilizasyon cihazı, 1 adet röntgen cihazı bulunmaktadır. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar, dış tedavilerine ilişkin sevklerin uzun sürede gerçekleştiğini ifade etmişlerdir. Kurum dış hekimi ile gerçekleştirilen görüşmelerde; röntgen cihazının tedavilerin gerçekleştirildiği oda içerisinde bulunması nedeniyle kullanılmadığı, bu sebeple Kurum dışına çok fazla sevk yapıldığı ve sevklerde yoğunluk yaşandığı belirtilmiştir.

79. Sağlık servisindeki mahpus bekleme alanında kamera bulunmadığı ve mahpusun bekleme esnasında oturması için sandalye veya bank olmadığı görülmüştür. Bekleme alanında kamera olmaması hususu görevli personele sorulduğunda; mahpusların aynı koğuştan olacak şekilde sağlık servisine götürüldüğü, bu esnada kapıda 1 infaz ve koruma memurunun beklediği, dolayısıyla kamera bulunmasına ihtiyaç duyulmadığı bilgisi paylaşılmıştır. İdare tarafından, bekleme alanının iç kısmının görülmesini sağlayacak demir parmaklıklı kapı yapılmasına ilişkin planlamaların gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

E. Psikososyal Servis Hizmetleri

80. Psikososyal serviste, 3 psikolog ile 2 infaz ve koruma memuru görev yapmaktadır. İdare tarafından, psikososyal servis personelinin hafta içi her gün saat 08.30-17.30 arasında hizmet verdiği belirtilmiştir.

81. Psikososyal serviste; ilk görüşme, bireysel görüşme, bireysel müdahaleler, grup çalışmaları, seminer düzenlenmesi, aileye yönelik çalışmalar, idari görevler, kriz durumları gibi çeşitli işlemlerin gerçekleştirildiği öğrenilmiştir.

82. Mahpusların Kuruma ulaşması ve diğer birimlerin işlemlerinin tamamlanmasının akabinde Araştırma ve Değerlendirme Formu doldurularak mahpusun genel risk durumu ve ihtiyaçlarının belirlendiği, mahpusun psikososyal servisten yararlanmasına yönelik ihtiyacı olduğu saptanırsa bireysel görüşme gerçekleştirildiği aktarılmıştır. Bireysel müdahalelerde asıl amacın; mahpusun kendini daha iyi tanıması, sorunlarının farkına varması ve onlarla baş etme becerileri kazanması yoluyla davranışsal ve ruhsal problemlerine müdahale etmek olduğu belirtilmiştir.

83. Mahpusların infaz sürecinde dilekçe yoluyla psikososyal servisten yararlanabildikleri belirtilmiştir. Kurumdaki diğer birimlerin yönlendirmesi veya psikologların gerekli görmesi durumunda da bireysel görüşme yapılabildiği ifade edilmiştir.

84. Görüşme gerçekleştirilen bazı mahpuslar; psikolog ile görüşme talepleri olduğunda öncelikle psikososyal serviste görevlendirilmiş bir infaz ve koruma memurunun mahpusların şikâyetlerini dinlediğini, daha sonrasında psikolog ile görüşebildiklerini ifade etmişlerdir. İlgili husus İdareye iletildiğinde; psikososyal serviste görevlendirilen infaz ve koruma memurlarının psikoloji mezunu olduğu, mahpusların psikososyal servisin yetkisi dışında kalan konularda da psikologlarla görüşmek isteyebildikleri, Kurumun kapasitesinin üzerinde hizmet vermesi sebebiyle bu şekilde bir uygulamaya gidildiği belirtilmiştir.

85. Psikososyal servis tarafından stres, öfke, bağımlılık gibi alanlarda grup çalışmaları gerçekleştirildiği ve hem mahpusa hem de personele yönelik seminerler düzenlendiği belirtilmiş olup ilgili husus görüşme gerçekleştirilen mahpuslar tarafından da ifade edilmiştir.

86. Gerekli görülmesi hâlinde mahpusların ailelerinin psikososyal yardım çalışmalarına dâhil edildiği, bu doğrultuda ailelerle yüz yüze veya telefon yolu ile görüşmeler gerçekleştirilebildiği ifade edilmiştir.

87. Mahpusların tahliye edilme sürecinde de mahpuslarla bireysel görüşmeler gerçekleştirildiği öğrenilmiş olup ilgili husus görüşme gerçekleştirilen mahpuslar tarafından da ifade edilmiştir.

88. Personel tarafından sosyal yardımlara ilişkin olarak Türk Kızılay'ı ile iletişimde olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte, zaman zaman Kurum bütçesinden de mahpusların ihtiyaçlarının karşılanabildiği öğrenilmiştir.

F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal, Sportif ve Mesleki Etkinlikler

89. Kurum eğitim servisine bağlı olarak çalışan kütüphane ve manevi rehberlik servisi bulunmaktadır. Eğitim servisinde 2 öğretmen, 1 memur ile 4 infaz ve koruma memuru; kütüphanede 1 bilgisayar işletmeni ile 2 infaz ve koruma memuru; manevi rehberlik servisinde 1 vaiz¹⁵ ile 2 infaz ve koruma memuru görev yapmaktadır.

90. Kurumdaki mahpuslardan açık öğretim ortaokuluna kayıtlı 28, açık öğretim lisesine kayıtlı 244, açık öğretim fakültesine kayıtlı 24 öğrenci olduğu bilgisi edinilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar, eğitim ve sınavlar konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını ifade etmişlerdir.

91. İdare tarafından, Kurum kütüphanesinin hafta içi her gün saat 08.30-17.30 saatleri arasında hizmet verdiği belirtilmiştir.

¹⁵ Vaizin cuma günleri hariç haftada 4 gün görev yaptığı öğrenilmiştir.

92. Ziyaret tarihinde Kurum kütüphanesinde gerçekleştirilen incelemelerde, Kurum kütüphanesinde 2.197 adet kitap bulunduğu ancak dini kitaplar haricinde yabancı dilde kitap mevcut olmadığı görülmüştür.

93. Mahpusların oda ve koğuşlarda bulundurabileceği kitap sayısı; Kurum kütüphanesi için 3, Yozgat İl Halk Kütüphanesi için 3, dışarıdan temin edebildikleri kitaplar için 10 olmak üzere toplam 16 adettir. Mahpusların ayın ilk 15 gününde Kurum kütüphanesinden, son 15 günü ise Yozgat İl Halk Kütüphanesinden kitap alabildiği ifade edilmiştir.

94. Mahpusların oda ve koğuşlarda bulundurabileceği kitap sayısının aşılması durumunda; kitapların isimlerine göre ayrılarak kütüphanede muhafaza edildiği, mahpusların ihtiyaçlarına göre kitaplarını değiştirebildiği öğrenilmiştir.

95. Kurum kütüphanesinde sınav zamanlarında kullanılabilen 36 adet tek kişilik sıranın mevcut olduğu görülmüştür.

96. Mahpusların gazete ve dergiye dış kantin yolu ile ulaşabildikleri belirtilmiştir. Gazetelerin aylık olarak abonelik yoluyla tedarik edildiği ve günlük dağıtıldığı, gelen dergilerin ise eğitim servisi tarafından incelenip mahpuslara verildiği bilgisi edinilmiştir.

97. Ziyaret tarihinde faaliyette olan kurslardan okuma ve yazma kursunun birinci kademesinden 5 ve ikinci kademesinden 8, zincir dikiş makinesi kurulum ve bakımı kursundan 34, gıda kontrol elemanı hijyen eğitimi kursundan 212, ilk yardım kursundan 52, elifba ve tecvitli Kur'an-ı Kerim okuma kursundan 16 mahpusun yararlanmakta olduğu bilgisi edinilmiştir.

98. Koğuş incelemeleri sırasında, Kurumda Türkçe bilmeyen mahpuslar olduğu görülmüş olsa da bu mahpusların Türkçe öğrenmesine ilişkin olarak çalışmalar yürütülmediği öğrenilmiştir.

99. Kurumda hobi atölyesi bulunmakta olup atölyenin hafta içi her gün hizmet verdiği belirtilmiştir.

100. Kurum tekstil atölyesinde 3 personel ve 39 mahpus görevlendirilmiştir. İncelemeler sırasında tekstil atölyesinde; 14 adet overlok makinesi, 13 adet düz dikiş makinesi, 1 adet ilik açma makinesi ve 1 adet kumaş kesme makinesinin mevcut olduğu görülmüştür.

101. Ziyaret esnasında, Ankara Şehir Hastanesi ile imzalanan 1.000.000 adet tek kullanımlık önlük üretimi protokolü çerçevesinde mahpuslar tarafından önlük üretimi yapıldığı görülmüştür.

102. İşçi mahpusların çalışma saatlerinin 08.30-17.30 olduğu, buldukları kattaki çay ocağından yararlanabildikleri ve ara dinlenme sürelerinin olduğu belirtilmiştir. İşçi mahpuslarla

gerçekleştirilen görüşmelerde; maaşlarının zamanında yatırıldığı, aylık 4 gün izinlerinin olduğu, hafta içi çalışmaları sebebiyle sosyal ve sportif faaliyetlerden hafta sonu da yararlanabildikleri, sigorta primlerinin ise zamanında yatırıldığı ifade edilmiştir.

103. Kurumda ahşap kesme atölyesi bulunmaktadır. Atölyede; kullanılmayan ahşap paletlerin değerlendirildiği ve bunlardan çeşitli maketlerin yapıldığı öğrenilmiş olup mahpusların atölyeden eğitici olmadan faydalandığı, duvarlarda iş güvenliği sağlanmasına yönelik olarak ikaz tabelaları bulunmadığı görülmüştür. Mahpusların malzemelerin giderlerini dış kantin aracılığıyla kendilerinin karşıladığı, bu malzemeleri atölyelerde yer alan dolaplarda muhafaza edebildikleri bilgisi edinilmiştir.

104. Kurumda 1 adet fotoğrafane bulunmaktadır. Fotoğrafhanede 2 infaz ve koruma memuru ile 1 mahpus görev yapmaktadır. Fotoğrafhane içerisinde; mahpusların ziyaretçileriyle veya koğuşların içerisinde fotoğraf çekilmesi, bardak ve yastık gibi eşyalara fotoğraf baskısı yapılması gibi hizmetler sunulduğu öğrenilmiştir.

105. Kurumda 1'i bilgisayar sınıfı olmak üzere 10'ar kişi kapasiteli 6 adet derslik olduğu, Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) sınavlarının bu dersliklerde yapılabildiği bilgisi edinilmiştir.

106. Kurumda 1 adet açık ve 1 adet kapalı spor alanı bulunmakta olup mahpusların 1 hafta açık ve 1 hafta kapalı spor alanında olmak üzere dönüşümlü olarak 45 dakika ila 1 saat spor yapabildikleri aktarılmıştır. Ziyaret tarihinde açık ve kapalı spor alanından yararlanan mahpuslar olduğu görülmüş olup kamera kayıtlarının incelenmesi sırasında açık ve kapalı spor salonunun yaklaşık 45 dakika süre ile kullandırıldığı tespit edilmiştir.

107. Kurumda 159 kişilik 1 adet çok amaçlı salon bulunmaktadır. Salonda klima, perde, kürsü, tiyatro dekorları, hoparlör ve kamera olduğu görülmüştür. Mahpuslara verilen hijyen eğitiminin çok amaçlı salonda gerçekleştirildiği öğrenilmiştir.

G. Dış Dünya ile İletişim

108. Kurumda 23 adet ankesörlü telefon bulunmaktadır.

109. Kurumda; 70 adet koğuşlarda, 2 adet sağlık servisinde ve 2 adet geçici koğuşta olmak üzere 74 adet ACEP kabini bulunmaktadır. ACEP üzerinden görüşme hakkının her bir mahpus için haftalık 30 dakika olduğu öğrenilmiştir. Mahpusların bir önceki hafta açık veya kapalı görüş gerçekleştirmemeleri hâlinde ilaveten 30 dakika ve 3 arama hakkının sistem üzerinden tanımlandığı bilgisi paylaşılmıştır.

110. Görüşme gerçekleştirilen mahpuslar, ACEP görüşmelerinde kesintiler gerçekleşebildiğini ifade etmişlerdir. İdare ilgili hususun, elektrik ve internet altyapısının tüm kampüsün ihtiyaçlarını karşılayamamasından kaynaklandığını bu nedenle kesintiler olabildiğini belirtmiştir.

111. Kurumda bulunan terör ve çıkar amaçlı suç örgütünden mahpus olanların mevzuat gereğince ACEP sisteminden yararlanamadığı, haftalık olarak 10 dakika sesli görüşme gerçekleştirebildikleri öğrenilmiştir. Kurumda bulunan ağırlaşmış müebbet hapis cezası almış mahpusların ise 15 günde bir ve 10 dakika olacak şekilde sesli olarak görüşme gerçekleştirebildikleri bilgisi edinilmiştir.

112. Kurumda 6 adet açık görüş alanı bulunmaktadır. Her bir açık görüş alanı 84 kişilik olup toplam 504 kişilik kapasiteye sahiptir. Mahpusların ayda 1 kez ve 40 dakika süreyle açık görüş hakkından faydalanabildiği öğrenilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından incelenen kamera kayıtlarında; mahpusların açık görüşler esnasında aileleri ile görüşebildiği, bu esnada kantinden aldıkları yiyecekleri tüketebildikleri ve görüşlerin yaklaşık 40 dakika sürdüğü görülmüştür.

113. Kurumda 4 adet kapalı görüş alanı bulunmaktadır. Her bir kapalı görüş alanı 9 kişilik olup toplam 36 kişilik kapasiteye sahiptir. Kapalı görüş alanlarında mahpus ile ziyaretçisi camekân arkasından telefon ahizelerini kullanarak görüşebilmektedir. Mahpusların kapalı görüş haklarından ayda 3 kez ve 40 dakika süreyle yararlanabildiği bilgisi edinilmiştir.

114. Açık ve kapalı görüş alanlarının genel itibarıyla temiz olduğu ancak bazı görüş alanlarındaki saatlerin çalışmadığı görülmüştür.

115. Kurumda, dışarıdan izlenebilen ve ses yalıtımı olan 12 adet avukat görüşme odası mevcut olup odaların içerisinde kamera olmadığı, 1 adet masa ve 2 adet sandalyenin bulunduğu görülmüş ve odaların dışarıya ses iletmediği anlaşılmıştır.

116. Kurumda 3 adet Ses ve Görüntülü Bilişim Sistemi (SEGBİS) odası bulunmaktadır. Odaların camlı olarak inşa edilmiş olduğu ve içerisinde kamera bulunduğu görülmüştür. Ziyaret Heyeti tarafından gerçekleştirilen incelemelerde, duvarların yalıtımlı malzeme ile kaplanmış olduğu görülmüşse de ses yalıtımının yeterince sağlanamadığı ve görüşen mahpusun sesinin duyulabildiği tespit edilmiştir.

117. Kurumda 6 adet eş görüşme odası mevcut olup her bir odada 1'er adet çift kişilik yatak, tuvalet ve banyo bulunduğu, odalarda kamera bulunmadığı; genel itibarıyla odaların temiz ve aydınlık olduğu görülmüştür. Eş görüşme odalarının kapılarının hemen yanında acil çağrı butonları mevcut olup butonların çalışır vaziyette olduğu anlaşılmıştır. Ziyaret esnasında görevli personel tarafından; odayı kullananlara şampuan ve sabun verildiği, temizliğinin işçi

mahpuslar tarafından gerçekleştirildiği ifade edilmiştir. İncelenen belgelerden son 1 yıl içerisinde 20 mahpusun eş görüşmesi ödülünden faydalandırıldığı anlaşılmıştır.

118. Koğuşlara bulunan televizyonlardaki kanal sayısının 50 olduğu ve kanalların seçiminde mahpuslara anket yapıldığı öğrenilmiştir.

119. Kuruma Adalet Bakanlığı tarafından tavsiye niteliğinde sinema filmi listeleri gönderildiği, bu listelere ilaveten Kurumun kendi oluşturduğu listelerin de olduğu, aylık olarak yaklaşık 4 adet sinema filminin İdare kanalında yayımlandığı öğrenilmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

120. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli, ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Kurum İdaresi tarafından Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere erişimi sağlanmış, mahpuslarla özel görüşmeler yapabilmesi için gerekli önlemler alınmış ve gerekli bilgi ve belgelere erişim vakitlice sağlanmıştır. Bu çerçevede, Kurum İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

121. Kurumda görevli personelin hizmet içi eğitim müfredatına işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin eğitimler ile hassas gruplarla iletişim eğitimi gibi özel eğitimlerin dâhil edilmesi,¹⁶

122. Engelli ve yaşlı mahpusların olduğu koğuşlara klozet yerleştirilmesi,¹⁷

¹⁶ Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (AİÖK), CPT Standartları, para. 26; “İnsani bir cezaevi sisteminin temel taşı, mahkûmlarla ilişkilerinde doğru yaklaşımın ne olması gerektiğini bilen, işini sadece bir görev değil meslek olarak gören, iyi seçilmiş ve eğitilmiş cezaevi personeli olmuştur. Mahkûmlarla olumlu ilişkiler kurmak, bu mesleğin temel özelliği olarak görülmelidir.” ; AİÖK, CPT Standartları, para. 59; “Özgürlüğünden mahrum bırakılmış bir kişinin kötü muamele görmesinin engellenmesinde en iyi teminat, hiç şüphesiz, doğru eğitilmiş bir polis veya cezaevi yetkilisidir. Nitelikli görevliler, kötü muameleye başvurmaksızın görevlerini başarı ile yerine getirebilecekler ve gözaltındaki kişiler ve tutuklularla ilgili temel önlemlere saygı göstereceklerdir.”

¹⁷ AİÖK, CPT Standartları, para. 49; “Uygun tuvalet imkanına rahat erişim ve iyi hijyen standartlarına uyum, insancıl bir ortamın temel unsurlarıdır.” ; BM Engelli Hakları Sözleşmesinin 14’üncü maddesi uyarınca; “Taraf Devletler engelli kişiler eğer herhangi bir süreç sonunda özgürlüklerinden mahrum edildiyse; bunun diğer bireylerle eşit koşullar altında yapılmasını; engellilerin uluslararası insan hakları hukukuna uygun olarak

- 123.** Mahpuslar için çamaşırhane oluşturulması,¹⁸
- 124.** Hasta mahpusların koğuşundaki eksikliklerin giderilmesi,
- 125.** Kurum genelinde daha sık aralıklarla ve etkin ilaçlamanın yapılması,
- 126.** Doku hasarı ve travma önleyici odaların tadilatının yapılması, kameralarının tuvalet alanını görmeyecek şekilde yeniden düzenlenmesi,¹⁹
- 127.** Kurum binasının dış cephesinde bulunan 1 adet bozuk kameranın tamir edilmesi,
- 128.** Kurumun elektrik ve internet altyapısından kaynaklı olduğu belirtilen sorunların tespit edilmesi ve giderilmesine yönelik çalışmalar yapılması,
- 129.** Mahpusların ilk kabul aramaları sırasında tek kullanımlık önlük kullanılması ve aramaları gerçekleştiren personelin bu konuda bilgilendirilmesi,
- 130.** Mahpusların Kurum içi dilekçelerinin numaralandırılarak ilgili birimlere, imza karşılığında teslim edilmesini ifade eden zimmet defteri şeklinde Kurumun işleyişine uygun bir sistemin hayata geçirilmesi ve Kurum içi dilekçelerin, dilekçeleri teslim alan birimlerce düzenli olarak UYAP'a yüklenmesi,²⁰
- 131.** Kantinde satılan iç çamaşırlarında marka ve beden çeşitliliğinin artırılması,
- 132.** Mahpusların dış tedavilerinin gerçekleştiği birimdeki röntgen cihazının ayrı bir odaya alınması ve kullanımının sağlanması,
- 133.** Sağlık servisindeki mahpus bekleme alanına kamera yerleştirilmesi,
- 134.** Kurum kütüphanesine yabancı dilde yazılmış kitap temin edilmesi,²¹
- 135.** Atölye duvarlarına iş sağlığı ve güvenliği için uyarı metinlerinin ve ikaz tabelalarının asılması,

güvencelere sahip olmasını ve makul düzenlemeye ilişkin hükümler dâhil olmak üzere Sözleşme'nin hedefleri ve ilkeleriyle uyumlu muamele görmesini sağlar.”

¹⁸ Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 19.2; “Bütün giysiler temiz olur ve uygun şartlarda tutulur. İç çamaşırlar hijyen şartlarının gerektirdiği sıklıkta değiştirilir ve yıkanır.”

¹⁹ Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 19.1; “Cezaevlerinin bütün bölümleri her zaman gerekli şekilde bakımlı ve temiz tutulmalıdır.”

²⁰ Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 56; “Her mahpus ceza infaz kurumu müdürüne veya temsilciliğini yapmaya yetkili ceza infaz kurumu personeline her gün istek veya şikâyetle bulunma fırsatına sahip olmalıdır.” ; AİÖK, CPT Standartları, para. 54; “Etkin şikâyet ve denetim prosedürleri, cezaevlerinde kötü muameleyle karşı temel önlemlerdir. Mahkumların cezaevi sisteminin içinde ve dışında, ilgili makamla gizli görüşme olasılığı dahil, başvurabilecekleri şikâyet kanalları olmalıdır.”

²¹ Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 12 Sayılı Tavsiye Kararı, Kural 3: “Yabancı uyruklu tutuklu ve hükümlülere insan haklarına saygı gösterilerek ve özel durum ve bireysel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak muamele edilmelidir.”

136. Kurs sayısı ile çeşitliliğinin mahpusların ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda artırılması, bu doğrultuda Türkçe bilmeyen mahpusların ihtiyacına yönelik olarak Türkçe kursları düzenlenmesi,²²

137. Açık ve kapalı görüş alanlarındaki bozuk saatlerin tespit edilerek onarılması,

138. SEGBİS odasında mahpus ile personelin bulunduğu alan arasında ses yalıtımının sağlanmasına yönelik çalışma yürütülmesi,

139. Kurumda son 1 yıl içerisinde 20 mahpusun eş görüşme ödülünden yararlandırıldığı hususu göz önünde bulundurularak ödüllendirmelerin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması

hususları tavsiye edilmektedir.

2. Yozgat Belediyesine Yönelik Tavsiye

140. Kurumun toplu taşıma ihtiyacına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmesi hususu tavsiye edilmektedir.

3. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

141. Kurumdaki kalabalıklaşma sorununa ilişkin olarak Yozgat E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun tadilatının en kısa süre içinde tamamlanması, her iki Kurum arasında mahpusların sayısının dengeli bir şekilde paylaşılması²³

142. Hastaneye sevkler konusunda yaşanan sorunların çözülmesi amacıyla eksik olduğu değerlendirilen ring araçların sayısının artırılması

hususları tavsiye edilmektedir.

²² Birleşmiş Milletler Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 47; “Ancak mahkumlar, içinde buldukları hücredeki fiziksel şartlar ne kadar iyi olursa olsun, haftalar belki de aylar boyunca hücrelerinde kilitli biçimde çürümeye bırakılamazlar. CPT’ye göre tutukevlerindeki mahkumların günün makul bir kısmını (sekiz saat veya daha fazla) hücreleri dışında, belirli amacı olan ve değişen faaliyetler yaparak geçirmeleri hedeflenmelidir. Doğal olarak, hüküm giymiş mahkumların bulunduğu kurumlardaki programlar daha da uygun olmalıdır.

²³ Birleşmiş Milletler Mahpusların İslahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 49; “Aşırı kalabalık, CPT’nin görev alanını doğrudan ilgilendiren bir konudur. Bir cezaevindeki bütün hizmetler ve faaliyetler, planlanandan daha çok kişinin olması durumunda olumsuz yönde etkilenecektir; söz konusu tesisteki genel yaşam kalitesi, belki de çok ciddi biçimde düşecektir. Ayrıca cezaevindeki veya cezaevinin bir bölümündeki aşırı kalabalıklaşma, fiziksel açıdan insanlık dışı veya aşağılayıcı düzeye gelebilir.”

4. Sağlık Bakanlığına Yönelik Tavsiye

143. Mahpusların ambulans ihtiyacının giderilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmesi

hususunu tavsiye edilmektedir.